ĢENERĀLADVOKĀTES JULIANAS KOKOTES [*JULIANE KOKOTT*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2015. gada 23. aprīlī[1]

Lieta C-21/14 P

Eiropas Komisija
pret

Rusal Armenal

Apelācija — Dempings — Dažu veidu alumīnija folijas imports, kuras izcelsme ir Armēnijā, Brazīlijā un Ķīnā — Regulas (EK) Nr. 384/96 2. panta 7. punkts — Atbilstība antidempinga konvencijai — LESD 277. pants

I – **Ievads**

1. Šajā apelācijas sūdzībā Eiropas Komisija vēršas pret Vispārējās tiesas 2013. gada 5. novembra spriedumu[2], ar kuru tā atcēla antidempinga maksājumu regulu (turpmāk tekstā – "strīdīgā regula")[3], ciktāl tā attiecas uz Armēnijas uzņēmumu *Rusal Armenal ZAO*.

2. Komisija galvenokārt vēršas pret Vispārējās tiesas novērtējumu, saskaņā ar kuru pamatregulā izklāstītie noteikumi[4], uz kuriem pamatojas strīdīgā regula, kopš Armēnijas Republikas iestāšanās PTO 2013. gadā nav savienojami ar Vispārējās vienošanās par tarifiem un tirdzniecību (turpmāk tekstā – "VVTT")[5] tiesisko regulējumu; tā rezultātā iespējama strīdīgās regulas anulēšana[6].

3. Izskatāmā lieta dod Tiesai iespēju izskatīt jautājumu par to, vai VVTT noteikumi ir ņemami vērā, piemērojot Eiropas Savienības tiesību normas, un, ja ir, tad ar kādiem nosacījumiem.

1 — Oriģinālvaloda – vācu.

2 — Spriedums *Rusal Armenal*/Padome (T-512/09, EU:T:2013:571; turpmāk tekstā – "apstrīdētais spriedums").

3 — Konkrēti šeit bija runa par Padomes 2009. gada 24. septembra Regulu (EK) Nr. 925/2009, ar ko piemēro galīgu antidempinga maksājumu un galīgi iekasē pagaidu maksājumu, kurš noteikts tādas dažu veidu alumīnija folijas importam, kuras izcelsme ir Armēnijā, Brazīlijā un Ķīnas Tautas Republikā (OV L 262, 1. lpp.).

4 — Konkrēti šeit bija runa par Padomes 1995. gada 22. decembra Regulu (EK) Nr. 384/96 par aizsardzību pret importu par dempinga cenām no valstīm, kas nav Eiropas Kopienas dalībvalstis (OV 1996, L 56, 1. lpp.), tās grozītajā redakcijā (tagad aizvietota ar Padomes 2009. gada 30. novembra Regulu (EK) Nr. 1225/2009 par aizsardzību pret importu par dempinga cenām no valstīm, kas nav Eiropas Kopienas dalībvalstis (OV L 343, 51. lpp., un labojums – OV 2010, L 7, 22. lpp.).

5 — Vispārējais tarifu un tirdzniecības nolīgums (OV 1994, L 336, 11. lpp.).

6 — Skat. apstrīdētā sprieduma 59. punktu.

II – **Tiesiskais regulējums**

A – *VVTT noteikumi*

4. VVTT noteikumos detalizēti ir izklāstīts jēdziena *dempings* skaidrojums un normālas preču vērtības aprēķināšana.

5. Dempings pastāv tad, ja kādas valsts preces tiek laistas citas valsts tirdzniecībā ar cenu, kura ir zemāka par "normālo preču vērtību".

6. Turklāt normālo preču vērtību aprēķina atšķirīgi atkarībā no tā, vai attiecīgās eksportētājvalsts iekšzemes tirgū pastāv vai nepastāv brīvi veidotu cenu sistēma. Principā preces vērtības noteikšanā noteicošā loma ir preces vērtībai iekšzemes tirgū. Taču, ja eksportētājvalstī iekšējo tirgus cenu nosaka valsts vai arī tajā valda monopols, eksportētās preces normālā vērtība varētu būt nosakāma, pamatojoties uz citiem faktoriem.

7. 1994. gada VVTT VI panta 1. punktā ir noteikts:

"[..] Līgumslēdzējas puses atzīst, ka dempings, kura dēļ vienas valsts preces tiek laistas otras valsts tirdzniecībā par cenu, kas ir mazāka par normālo preču vērtību, ir nosodāms [..]. Minētā panta izpratnē prece ir uzskatāma par laistu importētājvalsts tirdzniecībā par cenu, kas ir mazāka par normālo vērtību, tad, ja kādas uz citu valsti eksportētas preces cena

a) ir mazāka nekā attiecīgā cena līdzīgai precei parastajā tirdzniecības apritē, ja prece ir paredzēta patēriņam eksportētājvalstī [..]."

8. 1994. gada VVTT I pielikuma VI panta 1. punkta otrajā papildinošajā noteikumā ir noteikts:

"Tiek atzīts, ka, importējot no valsts, kuras tirgū pastāv tikai vai gandrīz tikai monopols un kurā vietējā tirgus cenas nosaka valsts, var rasties grūtības, nosakot cenu salīdzināmību importējošajām pusēm gadījumos, ja pastāv šādi apstākļi, jāņem vērā, ka precīzs salīdzinājums ar šīs valsts iekšzemes cenām ne vienmēr ir pielietojams."

9. 1994. gada Nolīguma par Vispārējās vienošanās par tarifiem un tirdzniecību VI panta piemērošanu (turpmāk tekstā – "Antidempinga nolīgums")[7] 1. pantā ir norādīts:

"Antidempinga pasākums tiek piemērots tikai 1994. gada VVTT VI pantā paredzētajos apstākļos un atbilstoši izmeklēšanai, kas uzsākta un veikta saskaņā ar šī Līguma nosacījumiem. [..] Turpmāk minētie noteikumi regulē 1994. gada VVTT VI panta piemērošanu gadījumos, kad visi nepieciešamie pasākumi tiek veikti, pamatojoties uz antidempinga likumiem vai antidempinga regulām."

10. Minētā nolīguma 2. pantā ir ietverti detalizētāki noteikumi dempinga un normālās vērtības konstatēšanai, nekādi nenošķirot valstis ar tirgus ekonomiku no valstīm bez tās, taču 2.7. pantā ir uzsvērts:

"Šis pants neskar 1994. gada VVTT I pielikuma VI panta 1. punkta otro papildinošo noteikumu."

7 — OV L 336, 103. lpp.

B – *Savienības tiesības*

11. Lai nodrošinātu aizsardzību pret importu par dempinga cenām no valstīm, kuras nav Eiropas Savienības dalībvalstis, Savienības likumdevējs ir izdevis vairākus tiesību aktus.

1) Pamatregula

12. Pamatregulas preambulas 3. un 4. apsvērumā mērķi ir definēti tādējādi, ka, ņemot vērā jauno vienošanos par VVTT VI panta īstenošanu, "ir lietderīgi mainīt Eiropas Kopienas tiesisko regulējumu [..]", turklāt "ir svarīgi, lai Kopiena ņemtu vērā to, kā šos noteikumus interpretē [..] Kopienas galvenie tirdzniecības partneri".

13. Pamatregulas preambulas 5. apsvērumā ir noteikts:

"Antidempinga nolīgums [..] ietver jaunus, sīkākus noteikumus, jo īpaši attiecībā uz dempinga aprēķināšanu, [..] ņemot vērā izmaiņu apjomu, kā arī, lai nodrošinātu jauno noteikumu pienācīgu un pārskatāmu piemērošanu, jauno nolīgumu formulējumi ir pēc iespējas jāievieš Kopienas tiesību aktos."

14. Attiecībā uz preču normālās vērtības noteikšanu pamatregulas preambulas 7. apsvērumā ir norādīts:

"Nosakot normālo vērtību valstīs, kurās nav tirgus ekonomikas, ir racionāli ieviest noteikumus, lai šim nolūkam varētu izvēlēties atbilstīgu trešo valsti [..]".

15. Pamatregulas 1. panta 2. punktā ir noteikts:

"Preci uzskata par dempinga preci, ja to eksportē uz Kopienu par cenu, kas parastās tirdzniecības operācijās eksportētājvalstī ir zemāka, salīdzinot ar līdzīgas preces cenu."

16. Pamatregulas 2. panta 7. punktā ir regulēta normālās vērtības noteikšana antidempinga procedūrās:

"a) Importējot preces no valstīm, kuras nav tirgus ekonomikas valstis [8], parasto [normālo] vērtību nosaka, pamatojoties uz cenu vai salikto vērtību kādā trešā valstī ar tirgus ekonomiku vai pamatojoties uz cenu, importējot preces no šīs trešās valsts uz citām valstīm, ietverot Kopienu, vai, ja tas nav iespējams, izmantojot jebkuru citu pieņemamu pamatojumu [..]

[..]

b) Veicot antidempinga izmeklēšanu attiecībā uz importu [..] no tādām valstīm bez tirgus ekonomikas, kas ir PTO dalībvalstis, līdz ar izmeklēšanas sākšanas dienu normālo vērtību nosaka atbilstīgi 1. līdz 6. punktam [9], ja, pamatojoties uz pienācīgi argumentētiem iesniegumiem, ko iesniedz viens vai vairāki izmeklēšanai pakļauti ražotāji, un saskaņā ar c) apakšpunktā minētiem kritērijiem un procedūrām iespējams pierādīt, ka konkrētie ražotāji attiecībā uz līdzīgu produktu ražošanu un pārdošanu darbojas gandrīz pilnīgas tirgus ekonomikas apstākļos. Ja tā nav, piemēro a) apakšpunktā izklāstītos noteikumus.

c) Pieprasījumā saskaņā ar b) apakšpunktu [..] ir jābūt pietiekamiem pierādījumiem par to, ka ražotājs darbojas tirgus ekonomikas apstākļos [..]."

8 — Pie tām pieder Albānija, Armēnija, Azerbaidžāna, Baltkrievija, Gruzija, Ziemeļkoreja, Kirgizstāna, Moldovas Republika, Mongolija, Tadžikistāna, Turkmenistāna un Uzbekistāna.

9 — Minētie punkti attiecas uz normālās vērtības noteikšanu eksportētājvalsts iekšzemē, nesalīdzinot ar kādu trešo valsti.

2) Strīdīgā regula

17. Ar strīdīgo regulu, balstoties uz pamatregulu, 2009. gadā tika ieviests galīgais antidempinga maksājums Armēnijas, Brazīlijas un Ķīnas Tautas Republikas izcelsmes dažu veidu alumīnija folijas importam.

18. Saskaņā ar šīs regulas 20. pantu "Armēnija ir [..] minēta 2. panta 7. punkta a) apakšpunkta zemsvītras piezīmē kā viena no valstīm, kurās nav tirgus ekonomikas [..]. Režīms attiecībā uz ražotājiem eksportētājiem valstīs, kurās nav tirgus ekonomikas un kuras ir PTO biedres, ir izklāstīts 2. panta 7. punkta b) apakšpunktā [..]".

19. Strīdīgās regulas 1. pants cita starpā attiecas arī uz Armēnijas uzņēmumu *Rusal Armenal*. Šī uzņēmuma iesniegtais pieteikums par uzņēmuma, kas darbojas tirgus ekonomikas apstākļos, statusa piešķiršanu, tika noraidīts, pamatojoties uz to, ka "piemērota un pamatota analogā valsts" [10] ar līdzīgu tirgus ekonomiku Armēnijai ir Turcija un cenas šajā valstī ir pamats preču normālās vērtības un eksporta dempinga starpības noteikšanai.

20. Tādējādi strīdīgās regulas 1. panta 2. punktā par armēņu preču ievešanu tika ieviests galīgais antidempinga maksājums 13,4 % apjomā.

III – **Tiesvedība pirmajā instancē un pārsūdzētais spriedums**

21. Uzņēmums *Rusal Armenal* ar pirmo prasības pamatu pirmajā instancē atsaucās uz Antidempinga nolīguma pārkāpumu.

22. Savienības likumdevējs esot pārkāpis tiesību ietvarus, kas ir noteikti Antidempinga nolīgumā, jo normālo vērtību tas ir noteicis, pamatojoties uz stāvokli citās valstīs, nevis Armēnijā. Tādēļ pamatregula attiecībā uz *Rusal Armenal* nav piemērojama, un strīdīgā regula, ciktāl tā attiecas uz šo uzņēmumu, ir atceļama, jo ir pārkāpts Antidempinga nolīgums.

23. Tiesa apmierināja prasību un būtībā nosprieda, ka Savienības likumdevējs ar pamatregulas 2. pantu ir vēlējies ieviest Antidempinga nolīguma 2. pantā iekļautos, ar dempinga konstatēšanu saistītos pienākumus [11]. Attiecīgi normālās vērtības noteikšana atbilstoši pamatregulai un strīdīgajai regulai atšķiras no Antidempinga nolīguma, kas šajā sakarā "[ietverot] skaidrākus, precīzākus un izsmeļošākus noteikumus, [..] kuros definēta kārtība normālās vērtības aprēķināšanai līdzīgām precēm [..], nesaistot to ar nosacījumiem, kas tās piemērošanu uztic PTO dalībvalstīm" [12].

24. Komisija savā apelācijas sūdzībā vēršas pret Tiesas spriedumu, ar kuru strīdīgā regula tiktāl, ciktāl tā attiecas uz *Rusal Armenal*, tika atzīta par spēkā neesošu.

IV – **Lietas dalībnieku prasījumi un galvenie argumenti**

25. Komisija, ko atbalsta Eiropas Parlaments un Padome, prasa

— atcelt pārsūdzēto spriedumu;

— pirmo prasības pamatu lietā pirmajā instancē noraidīt kā tiesiski nepamatotu;

10 — Tā strīdīgās regulas preambulas 36. apsvērumā.

11 — Apstrīdētā sprieduma 36. punkts.

12 — Apstrīdētā sprieduma 50. punkts.

— nodot lietu atkārtotai pārējo prasības pamatu izskatīšanai Vispārējā tiesā;

— atlikt nolēmuma par tiesāšanās izdevumiem pieņemšanu abās instancēs.

26. Savas apelācijas sūdzības pamatojumā Komisija balstās uz trim apelācijas pamatiem.

27. Pirmkārt, Vispārējā tiesa esot lēmusi *ultra petita*, jo *Rusal Armenal* prasības pieteikumā, taču ne atbildes rakstā ir izvirzījis pamatregulas nepiemērojamību, ņemot vērā Antidempinga nolīgumu. Līdz ar to uzņēmums tālāk neuzturēja savu no tā izrietošo prasības pamatu.

28. Otrkārt, Vispārējā tiesa esot kļūdaini interpretējusi pamatregulu un likumdevēja nodomu, pieņemot šo tiesību normu, Tiesas *Nakajima* judikatūras izpratnē [13]. Vispārējā tiesa esot nepamatoti pieņēmusi, ka ar pamatregulu Savienības likumdevējs esot gribējis izpildīt saistības, kuras izriet no PTO lēmumiem. Pēdējo nevarot uzskatīt par pārbaudes kritēriju pamatregulas tiesiskumam, vēl jo vairāk tāpēc, ka Antidempinga nolīgums neaizliedz attiecībā uz tādu valsti kā Armēnija, kuras ekonomika ir pārejas posmā no plānveida sociālistiskās ekonomikas uz tirgus ekonomiku, lai noteiktu normālās preču vērtības galveno lielumu, pamatoties uz tirgus situāciju kādā citā līdzīgā valstī – šajā gadījumā Turcijā – ar organizētu tirgus ekonomiku.

29. Treškārt, Vispārējā tiesa, atceļot strīdīgo regulu, esot pārkāpusi institucionālā līdzsvara principu.

30. Rusal Armenal iebilst pret šiem apelācijas pamatiem, lūdzot noraidīt apelācijas prasību un piespriest Komisijai un Padomei atlīdzināt to un *Rusal Armenal* tiesāšanās izdevumus.

V – **Tiesiskais vērtējums**

A – *Par pirmo apelācijas pamatu*

31. Ciktāl ar pirmo apelācijas pamatu tiek uzskatīts, ka Armēnijas uzņēmuma uz Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 277. pantu balstīto iebildumu par prettiesiskumu tas ir atsaucis savā replikā, apelācijas sūdzības iesniedzējai nav jāpiekrīt.

32. Pirmkārt, no lietas dalībniekiem nevar prasīt, lai tie savas prasības pilnībā atkārtotu katrā procesuālajā dokumentā. Šāda pieeja neatbilstu procesuālajai ekonomijai. Otrkārt, no Armēnijas uzņēmuma iesniegtajiem rakstiskajiem dokumentiem var secināt, ka tas atsaucas uz LESD 277. pantu, un šajā sakarā pamatregulas 2. panta 7. punktu uzskata par nesaderīgu ar PTO tiesībām [14].

33. Tādējādi pirmais iebildums ir noraidāms.

B – *Par otro apelācijas pamatu*

34. Otrajā apelācijas pamatā apelācijas iesniedzēja būtībā apgalvo, ka Vispārējā tiesa, kļūdaini piemērojot tiesību normas, ir pieņēmusi, ka Savienības likumdevējs ar pamatregulas 2. panta 7. punktu ir gribējis īstenot Antidempinga nolīguma noteikumus. Šī iebilduma risinājums būs atkarīgs no tā, vai Vispārējā tiesa ir pareizi piemērojusi tā dēvēto *Nakajima* judikatūru [15].

13 — Spriedums *Nakajima*/Padome (C-69/89, EU:C:1991:186).

14 — Skat. replikas pirmajā instancē 31. punktu.

15 — Spriedums *Nakajima*/Padome (C-69/89, EU:C:1991:186).

1) PTO noteikumi kā Savienības juridisko aktu tiesiskuma kritērijs

35. Principā Savienībai saskaņā ar LES 3. panta 5. punktu ir stingri jāievēro un jāturpina attīstīt starptautiskās tiesības. Pieņemot jaunu tiesību aktu, tās pienākums ir ievērot starptautiskās tiesības [16]. Saskaņā ar LESD 216. panta 2. punktu Savienības noslēgtie līgumi ir saistoši tās iestādēm un tiem ir prioritāte attiecībā pret iestāžu pieņemtajiem tiesību aktiem [17].

36. Lai pamatotu prasību atcelt Savienības atvasināto tiesību aktu vai arī iebildi par šāda akta prettiesiskumu, uz tāda starptautiskā nolīguma noteikumiem, kura līgumslēdzēja puse ir Savienība, var atsaukties tikai ar nosacījumu, ka, pirmkārt, tas nav pretrunā šī nolīguma būtībai un sistēmai un, otrkārt, ka šī nolīguma noteikumi to satura ziņā šķiet beznosacījuma un pietiekami precīzi [18].

37. PTO tiesību aktos to specifiskā rakstura dēļ ir īpatnības. Vēl nesen Tiesa atkārtoti uzsvēra, ka tikai tad, ja Savienība ar kādu no saviem tiesību aktiem ir gribējusi īstenot kādu no tām saistībām, kuras tā ir pārņēmusi ar PTO noslēgtā nolīguma ietvaros (*Nakajima* judikatūra), vai Savienības tiesiskā rīcība izteikti norāda uz līgumiem, kuri noslēgti ar PTO (*Fediol* judikatūra [19]), Tiesas uzdevums ir noteikt šī Savienības tiesību akta atbilstību PTO līguma noteikumiem [20].

38. Savienības atvasināto tiesību aktu tiesiskuma pārbaudi var veikt atbilstoši PTO tiesību aktiem, ja ir konstatējams atbilstošs Savienības likumdevēja nodoms īstenot tos, it īpaši antidempinga regulējuma jomā. Tas ir "cieši saistīts gan ar to interpretāciju, gan pielietojumu" [21], un tā rakstura dēļ tas var būt kritērijs Savienības tiesību aktu tiesiskumam.

39. Par jautājumu, kā ir formulējams *Nakajima* judikatūrai atbilstošais Savienības likumdevēja ieviešanas nodoms un pēc kādiem kritērijiem tas tiks noskaidrots, Tiesa vēl nav sniegusi izsmeļošu skaidrojumu. Spriedumos *Nakajima/*Padome [22] un *Petrotub* un *Republica* [23] tā gan attiecīgi izmantoja Savienības tiesību akta preambulas apsvērumus un ar to palīdzību konstatēja, ka Savienības likumdevējs ar noteiktu atvasināto tiesību normu ir gribējis īstenot kādas noteiktas, saturiski no Antidempinga kodeksa [24] vai Antidempinga nolīguma [25]noteikumiem izrietošas "īpašas saistības [26]. Bet atvasināto tiesību aktu normām ir "pilnīgi atšķirīgs mērķis" [27] nekā PTO antidempinga normām, tādēļ pēdējās nevar izmantot kā pārbaudes kritēriju [28].

16 — Spriedums *Air Transport Association of America* u.c. (C-366/10, EU:C:2011:864, 101. punkts).

17 — Spriedumi *Intertanko* u.c. (C-308/06, EU:C:2008:312, 42. punkts), *Air Transport Association of America* u.c. (C-366/10, EU:C:2011:864, 50. punkts) un Padome u.c./*Vereiniging Milieudefensie* un *Stichting Stop Luchtverontreiniging Utrecht* (no C-401/12 P līdz C-403/12 P, EU:C:2015:4, 52. punkts).

18 — Spriedumi *FIAMM* u.c./Padome un Komisija (C-120/06 P un C-121/06 P, EU:C:2008:476, 110. un 120. punkts), *Air Transport Association of America* u.c. (C-366/10, EU:C:2011:864, 53.–55. punkts) un Padome u.c./*Vereiniging Milieudefensie* un *Stichting Stop Luchtveronreiniging Utrecht* (no C-401/12 P līdz C-403/12 P, EU:C:2015:4, 54. punkts).

19 — Spriedums *Fediol/*Komisija (70/87, EU:C:1989:254).

20 — Tā virspalātas spriedums, 2015. gada 13. janvāris, Padome u.c./*Vereiniging Milieudefensie* un *Stichting Stop Luchtveronreinigung Utrecht* (no C-401/12 P līdz C-403/12 P, EU:C:2015:4, 56. punkts) ar norādi uz spriedumiem *Fediol*/Komisija (EU:C:1989:254, 19.–23. punkts), *Nakajima/*Padome (EU:C:1991:186, 29.–32. punkts), Vācija/Padome (C-280/93, EU:C:1994:367, 111. punkts) un Itālija/Padome (C-352/96, EU:C:1998:531, 19. punkts).

21 — Spriedums Padome u.c./*Vereiniging Milieudefensie* un *Stichting Stop Luchtverontreiniging Utrecht* (no C-401/12 P līdz C-403/12 P, EU:C:2015:4, 59. punkts).

22 — Spriedums *Nakajima/*Padome (EU:C:1991:186, 30. punkts).

23 — Spriedums *Petrotub* un *Republica* (C-76/00 P, EU:C:2003:4, 55. punkts).

24 — Tā spriedumā *Nakajima/*Padome.

25 — Tā spriedumā *Petrotub* un *Republica*.

26 — Spriedums *Petrotub un Republica* (C-76/00 P, EU:C:2003:4, 56. punkts).

27 — Spriedums *Nakajima/*Padome (EU:C:1991:186, 40. punkts).

28 — Skat. arī ģenerāladvokāta L. A. Hēlhuda [*L. A. Geelhoed*] secinājumus lietā *Franz Egenberger* (C-313/04, EU:C:2005:733, 76. punkts) un ģenerāladvokāta A. Sadžo [*A. Saggio*] secinājumus lietā Portugāle/Padome (C-149/96, EU:C:1999:92, 17. punkts).

40. Pamatojoties uz iepriekš minēto, var izdarīt divus secinājumus:

41. Pirmkārt, Tiesas judikatūrā runa nav par to, ka kādi no atvasinātajiem tiesību aktiem būtu vispārīgi un bez nosacījumiem jāsalīdzina ar PTO priekšrakstiem. Tiesas pārbaudes apjoms daudz lielākā mērā ir atkarīgs no Savienības likumdevēja gribas īstenot tos, izdodot atvasinātos tiesību aktus, – ja šīs gribas nav vai to nav iespējams pietiekami pierādīt, tad PTO tiesiskais regulējums nevar tikt izmantots kā kritērijs atvasināto tiesību aktu pārbaudei.

42. Otrkārt, lai apliecinātu Savienības likumdevēja nodomu ieviest tiesību aktu, nepietiek ar to, ka tiesību akta preambulā tiek vispārīgi norādīts, ka šis strīdīgais tiesību akts tiek sagatavots, ņemot vērā Savienības starptautiskās saistības [29]. Pietiekami un arī nepieciešams *Nakajima* judikatūras piemērošanai būtu, ja no strīdīgā tiesību akta konteksta būtu nepārprotami saskatāms nodoms īstenot kādu noteiktu un saturiski precīzu PTO saistību, kā arī būtu redzams, ar kādu no atvasināto tiesību aktu normām šī saistība tiks īstenota.

43. Pamatojoties uz to, tagad ir jānoskaidro, vai apstrīdētajā spriedumā pamatoti ir veikta atsauce uz *Nakajima* judikatūru, apstiprināta Savienības likumdevēja griba īstenot apšaubīto tiesību normu pamatregulā un, visbeidzot, liegta tās piemērošana Armēnijas uzņēmumam.

2) Likumdevēja nodoms ieviest tiesību normu, izdodot pamatregulu

44. Pieņemot pamatregulu, Savienības likumdevējs saturiski pilnībā vēlējās ievērot Antidempinga nolīguma normas, ko tas ir minējis preambulā [30]. Tā pamatregulas piektajā apsvērumā attiecībā uz Antidempinga nolīgumu ir teikts, ka "līguma formulējumus [..] *iespēju robežās* [31] jāievieš Savienības tiesību aktos".

45. Tas tomēr nenozīmē, ka no Savienības likumdevēja viedokļa pamatregulā būtu aizliegtas jebkādas novirzes no nolīguma tiesiskā regulējuma programmas un ka likumdevējs, nosakot preču normālvērtību, būtu sev īpaši izvirzījis uzdevumu noteikti ievērot Antidempinga nolīguma normatīvos instrumentus.

46. Proti, 5. apsvērumu nedrīkst apskatīt izolēti un to vispārināt. Tā kā nolīguma formulējumi ir tikai "iespēju robežās" iekļauti pamatregulā, šeit jo vairāk izpaužas tas, ka Savienības likumdevējs, izdodot savu tiesību aktu, ir rēķinājies ar iespēju, ka pilnīga nolīguma tiesību normu ieviešana Savienības tiesību aktos būs pretrunā atšķirīgajiem Savienības apsvērumiem.

47. Līdz ar to no 5. apsvēruma pamatojuma nevar secināt beznosacījuma likumdevēja gribu panākt, lai pamatregulas saturs pilnīgi atbilstu Antidempinga nolīgumam un jebkuras atkāpes no Antidempinga nolīguma līdz ar to neatbilstu likumdevēja gribai.

48. Šī izpratne par 5. apsvēruma nozīmi un piemērojamību atbilst *Nakajima* judikatūrai. No sprieduma *Nakajima/*Padome nav iespējams secināt, ka jebkura saturiska atkāpe no antidempinga nolīguma automātiski nozīmētu pamatregulas neievērošanu. Proti, šajā spriedumā ir runa par citiem tiesību aktiem, t.i., par Direktīvu Nr. 2423/88 un 1979. gada Antidempinga kodeksu. Arī spriedums *Petrotub* un *Republica* [32], kura priekšmets jau bija pamatregula un Antidempinga nolīgums, nepieļauj tik plašu skaidrojumu. Šajā spriedumā gan ir uzsvērts, ka pamatregulas "mērķis ir Antidempinga nolīguma jaunos un izsmeļošos tiesiskos regulējumus, pie kuriem jo īpaši pieder dempinga aprēķināšanas

29 — Tādā izpratnē mani secinājumi lietā *Inuit Tapiriit Kanatami* u.c./Komisija u.c. (C-398/13 P, EU:C:2015: 190, 91. punkts).

30 — Tā jau spriedumā *Petrotub* un *Republica* (C-76/00 P, EU:C:2003:4, 22. un 55. punkts) par tā dēvēto asimetrisko metodi dempinga aprēķināšanai.

31 — Izcēlums tikai šeit.

32 — Spriedums *Petrotub* un *Republica* (C-76/00 P, EU:C:2003:4).

metodes, *pēc iespējas* [33] ieviest Kopienu tiesību aktos", un nākamajā punktā secināts, ka "līdz ar to ir skaidrs, ka Kopiena ir izdevusi pamatregulu, lai izpildītu savas starptautiskās no Antidempinga nolīguma izrietošās saistības" [34]. Taču šis spriedums attiecas uz īpašu tiesisko regulējumu dempinga starpības aprēķināšanai ar asimetrijas vai simetrijas metodi [35], kurš šajā procesā nav strīda priekšmets.

49. Turklāt pamatregulas 7. apsvērums liecina pret pieņēmumu par Savienības likumdevēja neierobežotu īstenošanas gribu.

50. Tajā Savienības likumdevējs valstīm bez tirgus ekonomikas izvirza prasības normālās vērtības noteikšanai, kuras šādā formā nav atrodamas Antidempinga nolīgumā. Tas norāda, ka Savienības likumdevējs attiecībā uz šīm valstīm nav vēlējies īstenot Antidempinga nolīguma tiesību normas, un pēc savas iniciatīvas ir realizējis savu likumdošanas kompetenci šajā ziņā.

51. Nav būtiski, vai Antidempinga nolīgumā attiecībā uz minētajām valstīm, kā to minēja Padome tiesas sēdē, normālās vērtības noteikšanai tiešām pastāv robi likumdošanā, kurus Savienības likumdevējs var aizpildīt pēc sava ieskata no PTO tiesību normu viedokļa [36]. Daudz lielāka nozīme ir tam, ka Savienības likumdevējs – kā to vispār var secināt no šīs normas tapšanas vēstures, ko apelācijas sūdzības iesniedzēja ir atainojusi savā prasībā [37], – ir apzināti izšķīries par savu tiesiskā regulējuma koncepciju attiecībā uz valstīm bez tirgus ekonomikas, un tiktāl tā tiesību akts acīmredzami neatbilst īstenošanas gribai *Nakajima* judikatūras izpratnē.

52. Pamatregulas strīdīgo nosacījumu tiesiskums līdz ar šādas gribas trūkumu nebija jānosaka, ievērojot Antidempinga nolīgumu. Pārsūdzētais spriedums tiktāl ietver kļūdu tiesību piemērošanā.

53. Tādējādi otrais apelācijas pamats ir pamatots un pārsūdzētais spriedums jau tādēļ vien ir atceļams.

54. Tālāk pilnības labad īsumā ir jāapskata trešais apelācijas pamats.

C – *Par trešo apelācijas pamatu*

55. Ar trešo apelācijas pamatu ir apgalvots pārkāpums pret institucionālā līdzsvara pamatprincipu. Izlemt jautājumu, kuras valstis Antidempinga nolīguma izpratnē ir uzskatāmas par valstīm bez tirgus ekonomikas, un kā pret tām attiekties esot tikai Savienības likumdevēja kompetencē.

56. Šis apelācijas pamats ir cieši saistīts ar otro apelācijas pamatu [38], jo tas būtībā noved pie jautājuma par to, ka Tiesa savā lēmumā, kurš balstīts uz *Nakajima* judikatūru, nav ņēmusi vērā Savienības likumdevēja izteikto nodomu.

57. Ja Tiesa sekos šeit pārstāvētajam uzskatam un apmierinās otro apelācijas pamatu, trešais apelācijas pamats būs lieks.

33 — Izcēlums tikai šeit.

34 — Spriedums *Petrotub* un *Republica* (C-76/00 P, EU:C:2003:4, 55. un 56. punkts).

35 — Spriedums *Petrotub* un *Republica* (C-76/00 P, EU:C:2003:4, 22. punkts).

36 — Citādi apstrīdētā sprieduma 50. punktā.

37 — Skat. apelācijas sūdzības 49.–96. punktu. Apelācijas sūdzības iesniedzējas paskaidrojumi, it īpaši tiesas sēdē, norāda uz to, ka Savienības likumdevējs šajā jautājumā ir ievērojis savus politiskos apsvērumus, neievērojot PTO tiesību normas.

38 — Rīkojums Komisija/*Rusal Armenal* (C-21/14 P-R, EU:C:2014:1749, 35. punkts).

58. Turpretim, ja Tiesa uzskatīs, ka ir pareizi piemērota *Nakajima* judikatūra, būs jāizskata trešais apelācijas pamats. Tiktāl pietiek ar norādi, ka tieši *Nakajima* judikatūras piemērošana, ja tā ļauj konstatēt kāda atvasinātā tiesību akta prettiesiskumu, atbilst Savienības likumdevēja paustajam nodomam. No tā nevar secināt, ka Savienības tiesas ar šo judikatūru būtu sev piešķirušas likumdošanas pilnvaras, kuras nav to kompetencē.

D – *Kopsavilkums*

59. Tā kā otrais apelācijas pamats ir pamatots, apelācijas sūdzība ir jāapmierina un pārsūdzētais spriedums jāatceļ.

60. Ja Tiesa atceļ Vispārējās tiesas spriedumu, tā var pati pieņemt galīgo spriedumu attiecīgajā lietā, ja to ļauj tiesvedības stadija (Tiesas statūtu 61. panta 1. punkta otrā teikuma pirmā alternatīva).

61. Šajā lietā ir jākonstatē, ka tiesvedības stadija daļēji atļauj pieņemt galīgo spriedumu. Kā jau tika minēts iepriekš, Vispārējā tiesa ir kļūdījusies, kad tā attiecībā uz pirmo *Rusal Armenal* prasības pamatu pieņēma, ka ir pārkāpts Antidempinga nolīgums. Šis prasības pamats ir jānoraida kā nepamatots.

62. Attiecībā uz pārējiem prasības pamatiem, kurus Vispārējā tiesa vēl nav vērtējusi, šajā gadījumā vēl nav iespējams pieņemt galīgo spriedumu. Līdz ar to lieta ir jānosūta atpakaļ Vispārējai tiesai (Tiesas statūtu 61. panta 1. punkta otrā teikuma otrā alternatīva).

VI – **Tiesāšanās izdevumi**

63. Ja apelācijas sūdzība ir pamatota un Tiesa lietu – kā es iesaku šajā lietā – nodod atpakaļ Vispārējai tiesai, lēmums par tiesāšanās izdevumiem tiek atlikts (secinājums *a contrario* no Reglamenta 184. panta 2. punkta).

VII – **Secinājumi**

64. Pamatojoties uz iepriekš minētajiem apsvērumiem, es iesaku Tiesai nolemt šādi:

1) atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2013. gada 5. novembra spriedumu lietā *Rusal Armenal/*Padome (T-512/09; EU:T:2013:571);

2) noraidīt pirmo prasības pamatu *Rusal Armenal ZAO* prasībā atcelt tiesību aktu;

3) pārējo prasības pamatu pārbaudei lietu nodot atpakaļ Vispārējai tiesai;

4) atlikt lēmuma par tiesāšanās izdevumiem pieņemšanu abās tiesvedības instancēs.